

บทที่ 5

ตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561 (ASEAN SME Policy Index 2018)

5.1 สรุปตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561

เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายในการส่งเสริม SME ที่มีประสิทธิภาพของอาเซียน คณะกรรมการด้านวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยอาเซียน (ASEAN Coordinating Committee on MSMEs : ACCMSMEs) จึงได้ร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ในการจัดทำตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561 (ASEAN SME Policy Index 2018) เพื่อวัดระดับความก้าวหน้าและควมมีประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 มิติ (Dimension) คือ

- ผลผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Productivity, Technology and Innovation)
- การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME (Environmental Policies and SME)
- การเข้าถึงแหล่งทุน (Access to Finance)
- การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล (Access to Market and Internationalization)
- กรอบการบริหารภาครัฐค้ำนโยบายในการส่งเสริม SME (Institutional Framework for SME Policy)
- กฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี (Legislation, Regulation and Tax)
- การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Education and Skills)
- วิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ (Social Enterprises and Inclusive SME)

ไทยได้รับคะแนนสูงกว่าค่ากลาง (median) ของอาเซียนในทั้ง 8 มิติ (Dimension) แต่หากพิจารณาคะแนนของไทยเทียบกับประเทศที่มีความใกล้เคียงในการพัฒนาด้านนโยบาย (มาเลเซีย) แล้ว ไทยมีคะแนนต่ำกว่ามาเลเซียเป็นส่วนใหญ่ โดยไทยมีความโดดเด่นในด้านการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล และได้คะแนนไม่สูงนักในมิติวิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ นอกจากนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ได้เสนอให้ไทยจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริม SME ในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการ SME มีลักษณะและความต้องการที่แตกต่างจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ จึงควรมีการดำเนินนโยบายและโครงการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ SME อย่างชัดเจน

การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน เนื่องจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจ โดยคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 88 ของธุรกิจทั้งหมดในอาเซียน ก่อให้เกิดการจ้างงานถึงร้อยละ 51 - 97 พร้อมกันนี้ ยังสร้าง GDP มากกว่าร้อยละ 30 - 53 ในแต่ละประเทศอาเซียน โดยในประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ นโยบายในการส่งเสริม SME จะเป็นแบบดั้งเดิม ในขณะที่บางประเทศมีการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นไปในด้าน นวัตกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยี (บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม)

เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายในการส่งเสริม SME ที่มีประสิทธิภาพของอาเซียน คณะกรรมการด้านวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยอาเซียน (ASEAN Coordinating Committee on MSMEs : ACCMSMEs) จึงได้ร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ในการจัดทำตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561 (ASEAN SME Policy Index 2018) เพื่อวัดระดับความก้าวหน้าและควมมีประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561 จะแบ่งออกเป็น 8 มิติใหญ่ (Dimension) ซึ่งในแต่ละมิติจะมีการระบุประเด็นย่อย (Sub-dimension) ไว้โดยมีรายละเอียด คือ

ตารางที่ 5.1 ตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561

มิติ	ประเด็นย่อย (ตัวชี้วัด)
1. ผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Productivity, Technology and Innovation)	1.1 มาตรการในการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity Measures) 1.2 การให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Services) 1.3 การรวมตัวเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการพัฒนาคลัสเตอร์ (Productive Agglomerations and Clusters Enhancement) 1.4 การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and Innovation Promotion)
2. การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME (Environmental Policies and SME)	2.1 นโยบายค้ำสิ่งแวดลอมสำหรับ SME (Environmental Policies Targeting SME) 2.2 เครื่องมือและสิ่งจูงใจสำหรับผู้ประกอบการ SME สีเขียว (Incentives and Instruments for Greening SME' Operations)
3. การเข้าถึงแหล่งทุน (Access to Finance)	3.1 กรอบระเบียบและกรอบนโยบายในการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Legal, Regulatory and Institutional Framework on Access to Finance) 3.2 ความหลากหลายของแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ (Diversified Sources of Enterprise Finance)
4. การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล (Access to Market and Internationalization)	4.1 Export Promotion 4.2 Integration to Global Value Chains 4.3 Use of E-Commerce 4.4 Quality Standards 4.5 Trade Facilitation
5. กรอบการบริหารภาครัฐค้ำนโยบายในการส่งเสริม SME (Institutional Framework for SME Policy)	5.1 คำจำกัดความของ SME (SME Definition) 5.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การออกแบบนโยบายและการประสานงาน (Strategic Planning, Policy Design and Coordination) 5.3 มาตรการที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจนอกระบบ (Measures to Tackle Informal Economy)
6. กฎหมาย ระเบียบ และภาษี (Legislation, Regulation and Tax)	6.1 การหารือร่วมรัฐและเอกชนในการพิจารณากรอบระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ SME (Public-Private Consultations) 6.2 การพัฒนากฎหมายและการประเมินผลกระทบของการออกกฎหมายที่มีต่อ SME (Legislative Simplification and Regulatory Impact Analysis) 6.3 การจดทะเบียนบริษัท (Company Registration) 6.4 การยื่นภาษี (Ease of Filing Tax) 6.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (E-Government)
7. การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Education and Skills)	7.1 การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (Promotion of Entrepreneurial Education) 7.2 ทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Skills)
8. วิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ (Social Enterprises and Inclusive SME)	8.1 วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprises) 8.2 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม (Inclusive SME)

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ได้กำหนดการคำนวณคะแนนตัวชี้วัดส่วนใหญ่ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย (Planning and Design) (2) การดำเนินการตามนโยบาย (Implementation) และ (3) การติดตามและประเมินการดำเนินงาน (Monitoring and Evaluation) โดยมีข้อยกเว้นในบางตัวชี้วัดซึ่งอาจมีเกณฑ์การวัดที่ต่างไป

การให้คะแนนในแต่ละตัวชี้วัดจะแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 ไม่มีกฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้อง
- ระดับที่ 2 มีร่างกฎระเบียบหรือร่างมาตรการ หรือมีการดำเนินการของภาครัฐที่บ่งชี้ว่าให้ความสำคัญกับประเด็นนั้น ๆ
- ระดับที่ 3 มีกรอบนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการในประเด็นนั้น ๆ
- ระดับที่ 4 มีกรอบนโยบายและมีแนวทางการดำเนินนโยบายที่ชัดเจน
- ระดับที่ 5 มีกรอบนโยบายและมีแนวทางการดำเนินนโยบายที่ชัดเจน และมีข้อมูลยืนยันว่ามีการดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ
- ระดับที่ 6 มีกรอบนโยบายและมีแนวทางการดำเนินนโยบายที่ชัดเจน มีข้อมูลยืนยันว่ามีการดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวทางในการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

5.2 ภาพรวมสถานการณ์การส่งเสริม SME ในอาเซียน

วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (Micro Small and Medium Enterprises : MSME) ดำเนินธุรกิจด้านการค้าส่ง และค้าปลีกเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่อยู่นอกระบบเศรษฐกิจ (Informality)

ในภูมิภาคอาเซียน ภาคอุตสาหกรรมถูกครอบงำโดยวิสาหกิจขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมที่นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ ในขณะที่ SME มีสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคบริการ (ยกเว้นธนาคาร การเงิน และการสื่อสารโทรคมนาคม) โดยเฉลี่ยแล้วกว่าร้อยละ 70 ของ SME ที่อยู่ในเศรษฐกิจในระบบของประเทศอาเซียนเป็นภาคบริการที่ใช้แรงงานเข้มข้น โดยมีเพียงร้อยละ 10-15 ที่อยู่ในภาคการผลิต ยกเว้นแต่ในประเทศเวียดนามที่มีจำนวน SME ที่อยู่ในภาคบริการน้อยกว่าภาคการผลิตและสามารถเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่มูลค่าโลกได้อย่างเด่นชัด นอกจากนี้ ผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมากในอาเซียนอยู่นอกระบบ และไม่ลงทะเบียนใด ๆ กับภาครัฐ โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำ แม้ว่าจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการนอกระบบในภูมิภาค แต่ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานชี้ให้เห็นว่าการดำเนินวิสาหกิจแบบนอกระบบนั้นเป็นที่แพร่หลายในอาเซียน

การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมผู้ประกอบการมีความซับซ้อนเนื่องจากความไม่ครบถ้วนของข้อมูลและการขาดคำจำกัดความ SME ร่วมของอาเซียน

ถึงแม้ว่าจะมีการประมาณการจำนวนผู้ประกอบการ SME ในอาเซียน แต่ในประเทศส่วนใหญ่ยังไม่มีข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการ SME ที่ถูกต้องและแม่นยำ ประเทศอาเซียนเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่ดำเนินการสำรวจจำนวนวิสาหกิจเป็นประจำและมีการคำนวณดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้อง เช่น สัดส่วนของ GDP ที่มาจาก SME นอกจากนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลต่าง ๆ ในทุกประเทศอาเซียน ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดของการไม่มีคำนิยาม MSME ร่วมสำหรับทุกประเทศ และยังใช้เกณฑ์ในการแบ่งแยกขนาดของวิสาหกิจที่แตกต่างกันไป

การลำดับความสำคัญของนโยบายและเครื่องมือในการส่งเสริมของ MSME มีความแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง

ประเทศอาเซียนทั้งหมดดำเนินการนโยบายการพัฒนา SME เชิงรุก (Pro-active) คือ มีการกำหนดนโยบายและแผนงานการส่งเสริมในระยะยาวมากกว่า 1 ปี โดย ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2560 ประเทศในอาเซียนเจ็ดในสิบประเทศได้ดำเนินการส่งเสริม SME แบบต่อเนื่อง ขณะที่อีกสามประเทศที่เหลือกำลังศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ดังกล่าว กลยุทธ์ในการส่งเสริม SME ของประเทศอาเซียนส่วนใหญ่จะสะท้อนเป้าหมายของแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา SME อาเซียนปี 2559 - 2568 (Strategic Action Plan on SME Development : SAP SMED 2016 - 2025) ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มองว่านโยบาย SME เป็นเครื่องมือในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันโดยรวม อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ใช้นโยบาย MSME เป็นเสาหลักในการลดความยากจน ดังนั้นประเทศเหล่านี้จึงให้ความสำคัญในเรื่องการสนับสนุนวิสาหกิจรายย่อยมากกว่าประเทศอาเซียนอื่น ๆ

ในการวัดความมีประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายในการส่งเสริม SME ของอาเซียนในภาพรวมตามตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561 (ASEAN SME Policy Index 2018) อาเซียนได้รับคะแนนในแต่ละตัวชี้วัด คือ การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล (4.55) การส่งเสริมการศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (4.27) กรอบการบริหารภาครัฐด้านนโยบายในการส่งเสริม SME (4.20) (คะแนนทั้งหมดเป็นตัวแทนของค่ากลางของอาเซียน) ภูมิภาคมีคะแนนค่าที่สูงสุดในมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ (2.77) ซึ่งเป็นนโยบายที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียน

นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบกับการจัดทำตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2557 (ASEAN SME Policy Index 2014) แล้ว ในช่วง 5 ปี ประเทศอาเซียนได้มีการพัฒนาการดำเนินนโยบายอย่างมีนัยสำคัญในด้านการให้บริการในการพัฒนาธุรกิจภายใต้มิติที่ 1 การส่งเสริมผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการส่งเสริมผู้ประกอบการ SME ในด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการส่งเสริมให้เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก ภายใต้มิติที่ 4 การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล

ระดับของการพัฒนา นโยบาย MSME มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาโดยรวม

สิงคโปร์และมาเลเซียมีความก้าวหน้ามากในการพัฒนา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SME อย่างมีนัยสำคัญ (มีคะแนนที่โดดเด่นในการดำเนินนโยบายเชิงมิติสำหรับสิงคโปร์ และห้ามิติสำหรับมาเลเซีย) สิ่งนี้บ่งชี้ว่านโยบายและโครงการในการส่งเสริมผู้ประกอบการ SME ส่วนใหญ่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ประกอบกับมีทรัพยากรเพียงพอ มีการดำเนินนโยบายและมีการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

ในขณะที่อินโดนีเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีศักยภาพในการดำเนินนโยบายส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง สิ่งนี้บ่งชี้ว่านโยบายส่งเสริม SME ของประเทศเหล่านี้ได้จัดทำอย่างรอบคอบและมีการนำไปใช้อย่างเหมาะสม หากแต่ยังมีข้อจำกัดในการติดตามและประเมินผล

บรูไนดารุสซาลามและเวียดนามนั้นยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นในการกำหนดนโยบายส่งเสริม SME แต่ได้เรียนรู้อย่างรวดเร็ว โดยในประเทศเหล่านี้มีการพัฒนาที่สำคัญในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบการบริหารภาครัฐด้านนโยบายในการส่งเสริม SME (Institutional Framework for SME Policy) ในขณะที่กัมพูชา ลาว และเมียนมายังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา นโยบายและโครงการในการส่งเสริม SME ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายโดยรวมของศักยภาพของภาครัฐในการดำเนินนโยบายในการส่งเสริม SME หากเปรียบเทียบในสามประเทศแล้ว ลาวมีความก้าวหน้าค่อนข้างสูงในการพัฒนากรอบการบริหารภาครัฐด้านนโยบายในการส่งเสริม SME (Institutional Framework for SME Policy) นอกจากนี้ กัมพูชาและลาวอยู่ในระหว่างการดำเนินมาตรการเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ในขณะที่เมียนมามีความก้าวหน้าอย่างมากในการปรับปรุงขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัท และอยู่ในขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานในการส่งเสริม SME โดยเฉพาะด้วย

มิติที่ 1 : ผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ถึงแม้ว่าอาเซียนยังเผชิญกับความท้าทายในการดำเนินนโยบายในมิตินี้ แต่อาเซียนได้มีความก้าวหน้าอย่างมากในบางประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ นอกจากนี้ ผลิตภาพในการทำงานของวิสาหกิจในอาเซียนมีแตกต่างกันไปในแต่ละภาคส่วนเมื่อการผลิตรายได้มีความซับซ้อนมากขึ้น และการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในช่วงไม่นานมานี้อาเซียนได้มีการเติบโตในสาขาที่มีผลิตภาพต่ำในอัตราที่สูง

กลไกการดำเนินงานที่แข็งแกร่งมุ่งเน้นที่การเพิ่มผลิตภาพของ SME การให้บริการในการพัฒนาธุรกิจและศักยภาพด้านนวัตกรรมที่แข็งแกร่งมากขึ้นไม่เพียงแต่ช่วยให้ภูมิภาคอาเซียนสามารถเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของภูมิภาค

มิติที่ 2 : การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME

นโยบายส่งเสริม SME ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเรื่องใหม่ของการพัฒนา นโยบายสำหรับประเทศอาเซียนส่วนใหญ่และยังไม่มี การกำหนดเป้าหมายของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับ SME มากนัก ประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับหลักการของการเติบโตสีเขียว ถึงแม้ว่าประเทศอาเซียนจะมีกลยุทธ์การเติบโตสีเขียวสำหรับ SME แต่เกือบทุกประเทศยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานส่งเสริม SME และองค์กรที่สนับสนุนการปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสำหรับ SME ซึ่งเป็นสิ่งที่พบได้บ่อยหลายในหลายประเทศของโลกเช่นกัน

มิติที่ 3 : การเข้าถึงแหล่งทุน

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อาเซียนได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ SME โดยส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการเข้าถึงเงินกู้ของธนาคาร กลไกที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ การจัดตั้งสถาบันทางการเงินสำหรับ SME โดยเฉพาะ รวมทั้งการร่วม

ดำเนินโครงการ refinance ของธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับการคัดเลือก นอกจากนี้ อาเซียนยังได้พยายามพัฒนาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย และการนำสถาบันการเงินเพื่อรายย่อยและผู้ให้บริการทางการเงินท้องถิ่นเข้าสู่ระบบ และเพื่อกระตุ้นการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้มากขึ้น อาเซียนยังได้มีการผสมผสานโครงการความช่วยเหลือต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น โครงการ refinance การค้าประกันสินเชื่อ และการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการส่งออก เป็นต้น

มิตินี้ 4 : การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล

อาเซียนในภาพรวมค่อนข้างมีความก้าวหน้าในมิติการเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากลนี้ แต่ยังคงมีความหลากหลายในระดับการพัฒนา นโยบายในแต่ละประเทศ โดยหลายประเทศยังคงประสบปัญหาในการออกแบบนโยบายเพื่อขับเคลื่อน SME ไปสู่การค้าข้ามแดน นอกจากนี้ อาเซียนได้รับคะแนนไม่สูงนักในการอำนวยความสะดวกทางการค้า แสดงให้เห็นว่าภูมิภาคนี้ยังคงต้องดำเนินการปรับปรุงในประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม อาเซียนจำนวนมากอยู่ในระหว่างการดำเนินนโยบายในการส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับ SME โดยเฉพาะด้วย

มิตินี้ 5 : กรอบการบริหารภาครัฐค้ำหนุนนโยบายในการส่งเสริม SME

การพัฒนากรอบการบริหารภาครัฐค้ำหนุนนโยบายในการส่งเสริม SME ยังมีความแตกต่างกันมากในประเทศอาเซียน หากแต่ประเด็นหนึ่งที่มีความคล้ายคลึงกัน คือ การมีผู้ประกอบการนอกระบบอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น บางประเทศอาเซียนอยู่ในระหว่างการพยายามแก้ไขปัญหานอกกรอบระบบเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม ประเทศอาเซียนที่พัฒนาน้อยกว่ายังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการจัดทำนโยบาย

มิตินี้ 6 : กฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี

ทุกประเทศอาเซียนมีการดำเนินนโยบายในการส่งเสริม SME ใน 2 ระดับ คือ นโยบายในภาพรวมที่มีผลต่อผู้ประกอบการในทุกระดับ และนโยบายที่ได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสาขาและกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะ บางประเทศอาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม SME ของตนเพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงการจับคู่การค้าธุรกิจของธนาคารโลก (Doing Business) นโยบายภาพรวมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในวงกว้าง รวมถึงการสร้างช่องทางที่มีประสิทธิภาพของการหารือระหว่างภาครัฐและเอกชน การปฏิรูปกระบวนการจดทะเบียนและการเริ่มต้นธุรกิจ และการลดความซับซ้อนของขั้นตอนการยื่นภาษี โดยนโยบายเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องอย่างมากสำหรับผู้ประกอบการ SME ส่วนใหญ่ ซึ่งประเด็นดังกล่าวก่อให้เกิดภาระสำหรับผู้ประกอบการ SME มากกว่าบริษัทขนาดใหญ่

มิตินี้ 7 : การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ

ประเทศอาเซียนมีความแตกต่างของคะแนนในมิตินี้ค่อนข้างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่องว่างในการพัฒนาในประเทศอาเซียน โดยสิงคโปร์และอินโดนีเซียมีความก้าวหน้าในการพัฒนานโยบายระบบนิเวศของผู้ประกอบการ ในขณะที่กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนานโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ SME ยังคงไม่ได้รวมเข้ากับระบบการศึกษาของประเทศอาเซียนทั้งหมดอย่างสมบูรณ์

มิตินี้ 8 : วิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ

มิติวิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการนี้มีความแตกต่างในประเด็นย่อยต่าง ๆ ในแต่ละประเทศอาเซียน คือ ประเด็นวิสาหกิจเพื่อสังคมมีระดับการพัฒนานโยบายในแต่ละประเทศอาเซียนแตกต่างกันมากที่สุด อาจเป็นเพราะเป็นนโยบายที่ค่อนข้างใหม่ในประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ สำหรับในประเด็นย่อยเรื่องการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ (Inclusive Entrepreneur) ซึ่งเป็นการพิจารณา นโยบายในการส่งเสริมกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ ของสังคมให้สามารถพัฒนาเป็นผู้ประกอบการได้ เช่น สตรี เยาวชน และผู้พิการ โดยนโยบายในการสนับสนุนให้สตรีเป็นผู้ประกอบการเป็นประเด็นที่มีระดับการพัฒนานโยบายที่แตกต่างกันมากที่สุดในอาเซียน และเป็นที่น่าสนใจว่าสตรีเป็นกลุ่มที่ประเทศอาเซียนประสบความสำเร็จในการสนับสนุนมากกว่ากลุ่มเยาวชนและผู้พิการ ถึงอย่างไรก็ตาม ภาครัฐของอาเซียนยังคงมุ่งมั่นในการกำหนดนโยบายและดำเนินกิจกรรมที่จะสนับสนุนให้กลุ่มคนเหล่านี้มีโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการได้มากขึ้น

ตารางที่ 5.2 ตารางคะแนนตัวชี้วัดเชิงนโยบายในการพัฒนา SME อาเซียน สำหรับปี 2561

มิตินี้ 1 : ผลผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม													
	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1: ผลผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	3.37	2.62	4.14	2.76	5.06	2.38	4.08	5.84	4.97	3.48	NA	3.78	1.10
1.1 มาตรการในการเพิ่มผลผลิตภาพ	3.75	2.46	4.31	2.84	5.38	2.26	4.08	6.00	5.08	3.60	25%	3.91	1.19
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.27	3.48	4.52	4.33	5.37	2.65	3.68	6.00	5.16	3.69	35%	4.20	0.94
- การดำเนินการตามนโยบาย	3.75	2.10	4.31	2.28	5.63	2.47	4.68	6.00	5.06	3.38	45%	3.57	1.31
- การติดตามและประเมินการดำเนินงานนโยบาย	4.58	1.51	3.92	1.51	4.84	1.13	3.41	6.00	4.95	3.94	20%	4.18	1.61
1.2 การให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ	3.67	1.96	4.21	2.93	5.00	2.32	4.25	6.00	4.89	3.06	25%	3.94	1.22
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.58	2.51	3.38	3.02	5.43	2.19	4.27	6.00	5.29	3.77	35%	3.67	1.24
- การดำเนินการตามนโยบาย	4.07	1.95	4.79	2.85	5.09	2.76	5.07	6.00	4.96	3.19	45%	4.03	1.30
- การติดตามและประเมินการดำเนินงานนโยบาย	2.93	1.00	4.33	2.93	4.05	1.55	2.38	6.00	4.05	1.55	20%	2.93	1.47
1.3 การรวมตัวเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพและการพัฒนาคลัสเตอร์	3.53	3.75	4.06	3.01	5.10	3.26	4.10	5.36	4.91	3.73	25%	3.91	0.75
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	4.18	4.73	5.17	3.52	5.90	4.64	4.68	5.86	5.89	4.76	35%	4.75	0.75
- การดำเนินการตามนโยบาย	4.00	3.77	3.82	3.22	4.52	2.91	4.01	4.68	4.71	3.70	45%	3.91	0.56
- การติดตามและประเมินการดำเนินงานนโยบาย	1.33	1.99	2.65	1.66	4.99	1.66	3.31	6.00	3.64	1.99	20%	2.32	1.48
1.4 การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม	2.55	2.33	4.00	2.27	4.77	1.68	3.88	6.00	5.01	3.52	25%	3.70	1.33
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	2.42	3.22	4.34	2.89	4.86	1.83	3.89	6.00	5.56	3.70	35%	3.79	1.28
- การดำเนินการตามนโยบาย	3.05	1.92	4.49	2.20	5.19	1.86	4.13	6.00	5.05	4.07	45%	4.10	1.39
- การติดตามและประเมินการดำเนินงานนโยบาย	1.66	1.66	2.32	1.33	3.64	1.00	3.31	6.00	3.98	1.99	20%	2.16	1.46

มิตินี้ 2 : การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME													
	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2 : การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME	2.04	1.88	3.28	1.94	5.08	1.72	3.75	5.30	4.29	3.63	NA	3.45	1.28
2.1 นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับ SME	2.68	2.07	3.52	2.14	5.37	2.20	4.03	5.45	4.74	3.80	60%	3.66	1.24
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.20	2.28	3.75	2.38	6.00	2.65	5.06	5.63	4.68	4.13	35%	3.94	1.28
- การดำเนินการตามนโยบาย	2.65	2.38	3.91	2.10	5.15	2.38	4.03	5.43	5.72	3.49	45%	3.70	1.29
- การติดตามและประเมินการดำเนินงานนโยบาย	1.83	1.00	2.24	1.83	4.75	1.00	2.24	5.16	2.65	3.90	20%	2.24	1.39
2.2 เครื่องมือและสิ่งจูงใจสำหรับผู้ประกอบการ SME สีเขียว	1.09	1.60	2.92	1.65	4.66	1.00	3.32	5.09	3.63	3.38	40%	3.12	1.37
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	1.00	1.66	3.64	2.32	4.66	1.00	3.97	4.66	4.30	4.66	35%	3.81	1.46
- การดำเนินการตามนโยบาย	1.21	1.83	2.86	1.41	5.36	1.00	3.48	5.58	3.90	3.08	45%	2.97	1.56
- การติดตามและประเมินการดำเนินงานนโยบาย	1.00	1.00	1.83	1.00	3.06	1.00	1.83	4.74	1.83	1.83	20%	1.83	1.13

มิตินี้ 3 : การเข้าถึงแหล่งทุน													
	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3 : การเข้าถึงแหล่งทุน	4.38	2.89	4.58	2.36	5.35	1.83	3.93	5.69	4.87	3.81	NA	4.15	1.21
3.1 ภาวะเขียนและกรอบนโยบายในการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	5.24	3.79	4.59	2.83	5.38	2.00	2.87	5.39	4.42	3.65	50%	4.10	1.13

มิติที่ 3 : การเข้าถึงแหล่งทุน

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3.1.1 กรอบกฎหมายด้านการกู้ยืมสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์	5.77	3.66	4.40	2.63	5.23	2.23	2.40	5.33	4.03	3.26	70%	3.85	1.21
- การร้องขอสินทรัพย์ค้ำประกัน	5.00	3.00	4.00	1.00	6.00	1.00	3.00	6.00	1.00	1.00	20%	3.00	1.97
- สิทธิของเจ้าหนี้ (Creditor rights) (ตามตัวชี้วัด World Bank Doing Business)	6.00	5.17	3.50	3.50	4.33	1.83	1.42	4.33	3.92	4.33	40%	4.13	1.31
- การลงทะเบียนสินทรัพย์ที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน	5.92	2.49	5.50	2.57	5.75	3.23	3.08	6.00	5.67	3.31	40%	4.41	1.44
3.1.2 หน่วยงานข้อมูลเครดิต (ตามตัวชี้วัด World Bank Doing Business)	5.26	4.52	5.26	3.78	6.00	1.00	3.78	5.26	5.26	5.26	20%	5.26	1.36
- หน่วยงานข้อมูลเครดิต	5.26	4.52	5.26	3.78	6.00	1.00	3.78	5.26	5.26	5.26	100%	5.26	1.36
3.1.3 การดำเนินงานของตลาดหุ้นและช่องทางในการเข้าตลาดของ SME	1.55	3.20	4.60	2.38	5.15	2.38	4.33	6.00	5.43	3.22	10%	3.77	1.42
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	1.55	3.20	4.60	2.38	5.15	2.38	4.33	6.00	5.43	3.22	100%	3.77	1.42
3.2 ความหลากหลายของแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ	3.52	1.98	4.57	1.89	5.31	1.66	4.99	6.00	5.32	3.97	50%	4.27	1.51
3.2.1 เงินกู้ธนาคาร	3.48	1.17	4.59	1.17	5.46	1.17	5.26	6.00	5.50	3.81	70%	4.20	1.85
- โครงการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการส่งออก	4.30	1.00	4.30	1.00	6.00	1.00	6.00	6.00	6.00	4.30	70%	4.30	2.08
- การค้ำประกันสินเชื่อ	1.55	1.55	5.27	1.55	4.21	1.55	3.53	6.00	4.32	2.65	30%	3.09	1.60
3.2.2 สินเชื่อเพื่อรายย่อย	N/A	4.54	4.58	4.16	4.88	3.08	4.65	N/A	5.12	4.66	20%	4.62	0.58
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	N/A	4.54	4.58	4.16	4.88	3.08	4.65	N/A	5.12	4.66	100%	4.62	0.58
3.2.3 แหล่งเงินทุนทางเลือก	3.81	2.62	4.39	2.43	5.14	2.28	3.79	6.00	4.52	3.73	10%	3.80	1.14
- การกู้ยืมโดยใช้สินทรัพย์ (Asset-based finance)	5.17	3.39	4.88	3.20	5.16	2.93	5.25	6.00	6.00	4.87	35%	5.02	1.06
- การระดมทุนจากประชาชนหมู่มาก (Crowdfunding)	1.55	1.83	3.48	2.10	4.88	1.00	2.38	6.00	3.20	2.10	35%	2.24	1.49
- ตราสารหนี้	4.87	2.65	4.88	1.92	5.43	3.02	3.76	6.00	4.32	4.30	30%	4.31	1.22

มิติที่ 4 : การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4 : การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล	3.41	2.69	5.21	2.45	5.43	2.46	4.95	5.94	5.41	4.15	NA	4.55	1.29
4.1 การส่งเสริมการส่งออก	3.32	2.82	5.49	2.43	5.69	3.04	5.62	6.00	5.70	4.54	50%	5.02	1.34
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.37	3.84	5.76	3.12	6.00	4.08	6.00	6.00	6.00	5.76	35%	5.76	1.16
- การดำเนินการตามนโยบาย	3.72	2.84	5.36	2.24	5.74	2.55	5.32	6.00	5.62	4.28	45%	4.80	1.37
- การติดตามและประเมินการดำเนินการตามนโยบาย	2.32	1.00	5.33	1.66	5.00	2.32	5.66	6.00	5.33	3.00	20%	4.00	1.78
4.2 การสนับสนุนการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก	2.57	2.49	4.65	2.28	4.93	1.33	3.52	5.77	5.58	4.20	15%	3.86	1.44
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.36	3.36	5.04	2.53	5.40	1.94	4.07	6.00	5.76	5.88	35%	4.55	1.41
- การดำเนินการตามนโยบาย	2.65	2.24	4.74	2.66	5.58	1.00	3.48	6.00	6.00	4.33	45%	3.90	1.64
- การติดตามและประเมินการดำเนินการตามนโยบาย	1.00	1.55	3.77	1.00	2.65	1.00	2.65	4.87	4.32	1.00	20%	2.10	1.43
4.3 การสนับสนุนการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	3.66	2.03	5.57	2.71	5.47	2.07	5.06	6.00	5.61	3.82	10%	4.44	1.46
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	4.74	2.24	5.58	3.90	6.00	3.50	5.58	6.00	6.00	5.16	35%	5.37	1.21
- การดำเนินการตามนโยบาย	3.77	2.33	5.89	2.54	5.32	1.44	4.98	6.00	5.89	3.53	45%	4.37	1.59
- การติดตามและประเมินการดำเนินการตามนโยบาย	1.55	1.00	4.87	1.00	4.88	1.00	4.32	6.00	4.30	2.10	20%	3.20	1.85

มิตีที่ 4 : การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนักร	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4.4 การสนับสนุนด้านมาตรฐาน	4.03	2.04	5.31	2.18	5.29	1.30	5.36	6.00	4.89	3.41	10%	4.46	1.58
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.48	1.83	6.00	1.83	6.00	1.00	6.00	6.00	4.33	1.83	35%	3.90	1.98
- การดำเนินการตามนโยบาย	5.33	2.66	4.98	2.99	5.66	1.66	5.32	6.00	5.33	4.99	45%	5.16	1.41
- การติดตามและประเมินการดำเนินงาน	2.10	1.00	4.87	1.00	3.20	1.00	4.32	6.00	4.87	2.65	20%	2.93	1.75
4.5 การส่งเสริมทางการค้า	3.99	3.30	4.49	2.69	5.13	2.69	3.78	5.84	4.48	3.48	15%	3.89	0.97
- ตัวชี้วัดการส่งเสริมทางการค้าของ OECD	4.75	3.50	4.33	2.67	4.75	2.25	3.50	6.00	5.17	5.17	25%	4.54	1.13
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	2.65	3.48	4.33	1.00	4.30	1.00	4.30	6.00	3.48	1.00	25%	3.48	1.63
- ความโปร่งใสและสามารถคาดการณ์ได้	4.87	3.77	4.87	4.87	6.00	4.32	4.88	6.00	4.87	4.87	25%	4.87	0.64
- ลathonกระบวนการที่ไม่จำเป็น	3.70	2.44	4.43	2.24	5.47	3.18	2.44	5.36	4.43	2.87	25%	3.44	1.15

มิตีที่ 5 : กรอบการบริหารภาครัฐด้านนโยบายในการส่งเสริม SME

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนักร	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5 : กรอบการบริหารภาครัฐด้านนโยบายในการส่งเสริม SME	4.01	2.55	4.35	2.89	5.86	2.17	4.44	5.85	4.88	4.05	NA	4.20	1.21
5.1 ค่าจำกัดความของ SME	3.95	3.95	4.51	5.06	6.00	3.77	4.51	5.43	4.87	5.43	10%	4.69	0.70
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.95	3.95	4.51	5.06	6.00	3.77	4.51	5.43	4.87	5.43	100%	4.69	0.70
5.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การออกแบบนโยบายและการประสานงาน	4.02	2.35	4.77	2.81	5.84	2.35	4.89	5.92	5.56	3.88	60%	4.40	1.31
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.43	2.93	5.47	4.04	5.76	2.84	5.10	5.76	5.88	4.66	35%	4.88	1.13
- การดำเนินการตามนโยบาย	5.22	2.03	4.53	2.44	6.00	2.38	4.52	6.00	5.86	3.68	45%	4.52	1.48
- การติดตามและประเมินการดำเนินงาน	2.34	2.04	4.12	1.49	5.62	1.43	5.38	6.00	4.31	2.96	20%	3.54	1.65
5.3 มาตรการที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจของระบบ	N/A	2.49	3.44	2.32	N/A	1.29	3.52	N/A	3.53	3.94	30%	3.44	0.87
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	4.30	2.65	3.48	2.65	6.00	1.83	3.48	6.00	5.15	5.15	35%	3.89	1.40
- การดำเนินการตามนโยบาย	4.30	2.65	3.77	2.65	6.00	1.00	3.75	6.00	2.65	3.75	45%	3.75	1.47
- การติดตามและประเมินการดำเนินงาน	3.06	1.83	2.65	1.00	6.00	1.00	3.06	6.00	2.65	2.24	20%	2.65	1.68

มิตีที่ 6 : กฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนักร	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
6 : กฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี	3.69	2.31	3.49	2.40	4.71	2.23	3.36	5.52	3.74	3.32	NA	3.43	1.00
6.1 การหารือร่วมรัฐและเอกชนในการพิจารณากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ SME	1.88	2.75	3.66	2.75	5.15	2.86	4.48	5.47	4.58	3.46	25%	3.56	1.12
- ความถี่ในการหารือและความโปร่งใส	2.83	2.98	3.22	2.81	5.11	2.06	4.16	4.97	4.69	3.85	40%	3.54	0.99
- การมีส่วนร่วมของเอกชนในการหารือร่วม	1.09	3.39	4.61	3.29	5.34	4.33	5.16	6.00	4.87	4.03	40%	4.47	1.31
- การติดตามและประเมินการดำเนินงาน	1.55	1.00	2.65	1.55	4.87	1.55	3.75	5.43	3.75	1.55	20%	2.10	1.50
6.2 การพัฒนากฎหมายและการประเมินผลกระทบของการออกกฎหมายที่มีต่อ SME	2.94	2.60	3.57	2.68	5.38	1.34	2.77	5.03	2.62	2.95	25%	2.85	1.14

มิตีที่ 6 : กฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	2.66	2.93	3.48	2.65	5.72	1.28	2.66	4.58	3.48	2.47	35%	2.80	1.17
- การดำเนินการตามนโยบาย	4.02	2.32	3.70	2.72	5.04	1.55	3.27	5.70	2.30	3.09	45%	3.18	1.22
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	1.00	2.65	3.48	2.65	5.58	1.00	1.83	4.31	1.83	3.48	20%	2.65	1.39
6.3 การจดทะเบียนบริษัท	5.01	1.75	3.33	2.72	3.81	3.05	2.51	5.78	3.91	3.80	25%	3.57	1.13
- ประสิทธิภาพในการจดทะเบียนบริษัท (ตามตัวชี้วัด World Bank Doing Business)	4.44	1.31	2.56	3.19	3.19	2.88	2.25	5.38	4.13	3.19	35%	3.19	1.10
- การดำเนินการตามนโยบาย	6.00	2.18	3.24	2.89	4.08	3.36	2.65	6.00	4.30	4.79	45%	3.72	1.27
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	3.77	1.55	4.88	1.55	4.30	2.65	2.65	6.00	2.65	2.65	20%	2.65	1.37
6.4 การยื่นภาษี	3.78	3.22	2.67	1.56	4.89	2.67	3.78	5.44	3.78	4.33	10%	3.78	1.08
- ประสิทธิภาพในการยื่นภาษี (ตามตัวชี้วัด World Bank Doing Business)	3.78	3.22	2.67	1.56	4.89	2.67	3.78	5.44	3.78	4.33	100%	3.78	1.08
6.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	5.70	1.41	3.86	1.39	4.26	1.00	3.65	6.00	3.94	2.24	15%	3.76	1.69
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	6.00	1.83	5.15	1.41	4.74	1.00	5.16	6.00	5.15	3.49	35%	4.94	1.82
- การดำเนินการตามนโยบาย	5.33	1.28	2.66	1.55	3.49	1.00	2.93	6.00	3.21	1.83	45%	2.79	1.59
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	6.00	1.00	4.30	1.00	5.15	1.00	2.65	6.00	3.48	1.00	20%	3.06	2.01

มิตีที่ 7 : การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
7 : การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ	4.06	2.54	4.52	2.29	4.58	2.38	4.50	5.36	4.50	2.87	NA	4.27	1.07
7.1 การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ	4.17	3.30	4.41	2.67	4.50	1.80	4.34	5.16	4.08	2.77	40%	4.12	0.98
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	5.39	4.88	5.49	2.43	5.17	1.55	4.66	5.83	5.05	3.31	35%	4.97	1.37
- การดำเนินการตามนโยบาย	3.65	2.10	4.10	3.10	3.32	2.10	4.10	4.99	3.20	2.65	45%	3.26	0.87
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	3.20	3.20	3.20	2.10	6.00	1.55	4.33	4.33	4.33	2.10	20%	3.20	1.28
7.2 ทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ	3.99	2.03	4.60	2.03	4.63	2.77	4.60	5.50	4.78	2.94	60%	4.30	1.18
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	2.65	1.83	5.15	1.83	3.50	1.83	5.15	6.00	3.48	1.83	35%	3.06	1.53
- การดำเนินการตามนโยบาย	6.00	2.65	4.30	2.65	6.00	4.30	4.30	6.00	6.00	4.30	45%	4.30	1.26
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	1.83	1.00	4.33	1.00	3.50	1.00	4.30	3.50	4.33	1.83	20%	2.66	1.39

มิตีที่ 8 : วิชาชีพเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
8 : วิชาชีพเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ	2.33	2.35	3.22	2.05	4.00	1.71	3.65	3.96	3.10	2.43	NA	2.77	0.77
8.1 วิชาชีพเพื่อสังคม	2.52	1.92	3.43	2.18	4.57	1.80	2.78	5.07	4.17	2.70	25%	2.74	1.09

มิติที่ 8 : วิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ

	บรูไน	กัมพูชา	อินโดนีเซีย	ลาว	มาเลเซีย	เมียนมา	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	น้ำหนัก	ค่ากลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.03	2.28	4.12	2.47	5.24	1.73	3.02	4.51	5.25	4.33	35%	3.58	1.19
- การดำเนินการตามนโยบาย	2.65	1.90	3.10	2.05	4.61	2.05	3.10	5.85	3.86	1.75	45%	2.88	1.27
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	1.33	1.33	2.98	1.99	3.31	1.33	1.66	4.32	2.98	1.99	20%	1.99	0.97
8.2 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม	2.27	2.49	3.15	2.01	3.81	1.69	3.94	3.58	2.74	2.34	75%	2.62	0.74
8.2.1 สตรี	2.05	3.06	3.18	2.47	4.22	1.82	4.90	4.34	2.56	2.55	35%	2.81	0.99
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	2.00	4.42	3.74	2.91	3.82	2.25	6.00	4.25	3.08	3.49	35%	3.62	1.10
- การดำเนินการตามนโยบาย	2.19	2.55	3.34	2.66	5.10	1.86	4.44	4.66	2.61	2.27	45%	2.63	1.10
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	1.83	1.83	1.83	1.28	2.93	1.00	4.04	3.77	1.55	1.55	20%	1.83	1.00
8.2.2 เยาวชน	2.41	2.87	3.82	2.05	4.17	1.86	3.19	3.47	2.63	2.25	35%	2.75	0.73
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	2.00	3.00	3.00	1.99	3.00	1.66	2.00	1.66	2.33	1.99	35%	2.00	0.51
- การดำเนินการตามนโยบาย	2.99	3.24	4.60	2.44	5.38	2.27	3.24	4.75	2.60	2.77	45%	3.12	1.03
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	1.83	1.83	3.48	1.28	3.48	1.28	5.17	3.77	3.20	1.55	20%	2.52	1.25
8.2.3 ผู้พิการ	2.35	1.39	2.35	1.42	2.92	1.33	3.68	2.84	3.10	2.20	30%	2.35	0.76
- แนวทางการวางแผนและการกำหนดนโยบาย	3.22	1.73	2.84	1.73	3.22	1.37	3.22	1.73	3.22	2.48	35%	2.66	0.72
- การดำเนินการตามนโยบาย	1.91	1.17	2.32	1.25	3.04	1.33	3.75	3.41	3.32	2.27	45%	2.30	0.91
- การติดตามและประเมินการดำเนินนโยบาย	1.83	1.28	1.55	1.28	2.10	1.28	4.33	3.48	2.38	1.55	20%	1.69	0.98

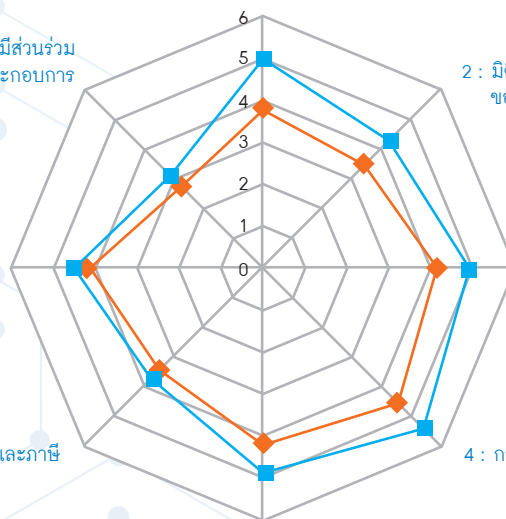
รายละเอียดการวัดความพร้อมประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายในการส่งเสริม SME ของไทยในมิติต่าง ๆ คือ

1 : มิติด้านผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

8 : วิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ

7 : มิติการศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ

6 : มิติด้านกฎหมาย ระเบียบ และภาษี

2 : มิติด้านการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SMEs

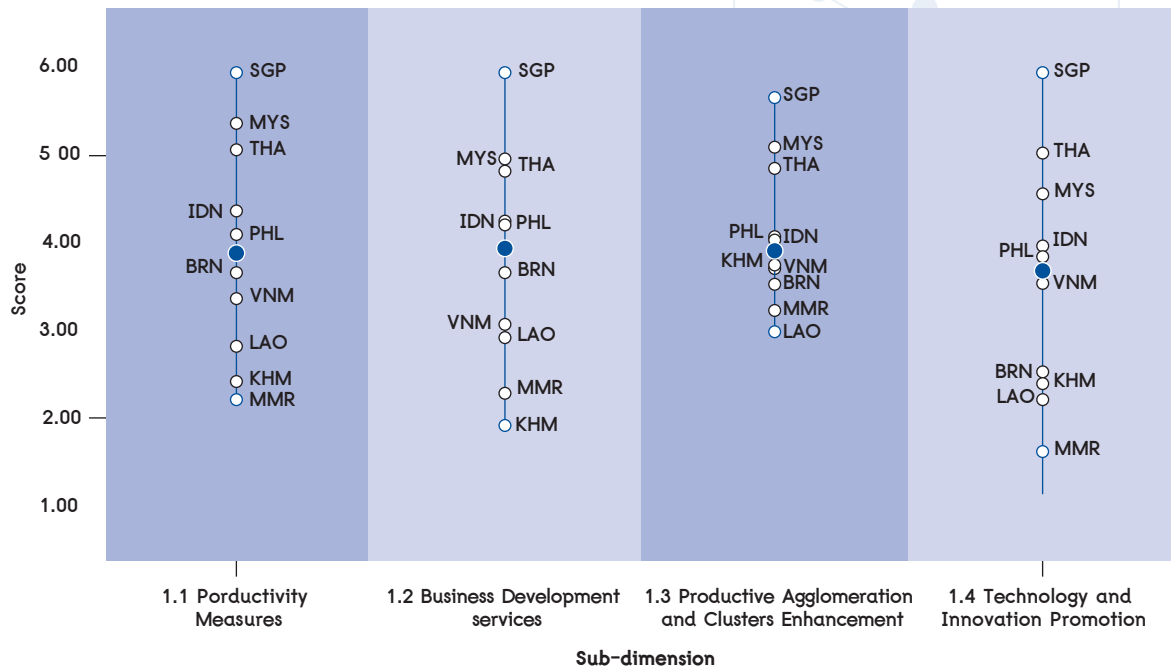
3 : มิติด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

4 : การเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล

5 : กรอบการบริหารภาครัฐด้านนโยบายในการส่งเสริม SMEs

—◆— ASEAN (median) —■— Thailand

มิตินี้ 1 ผลผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Productivity, Technology and Innovations)

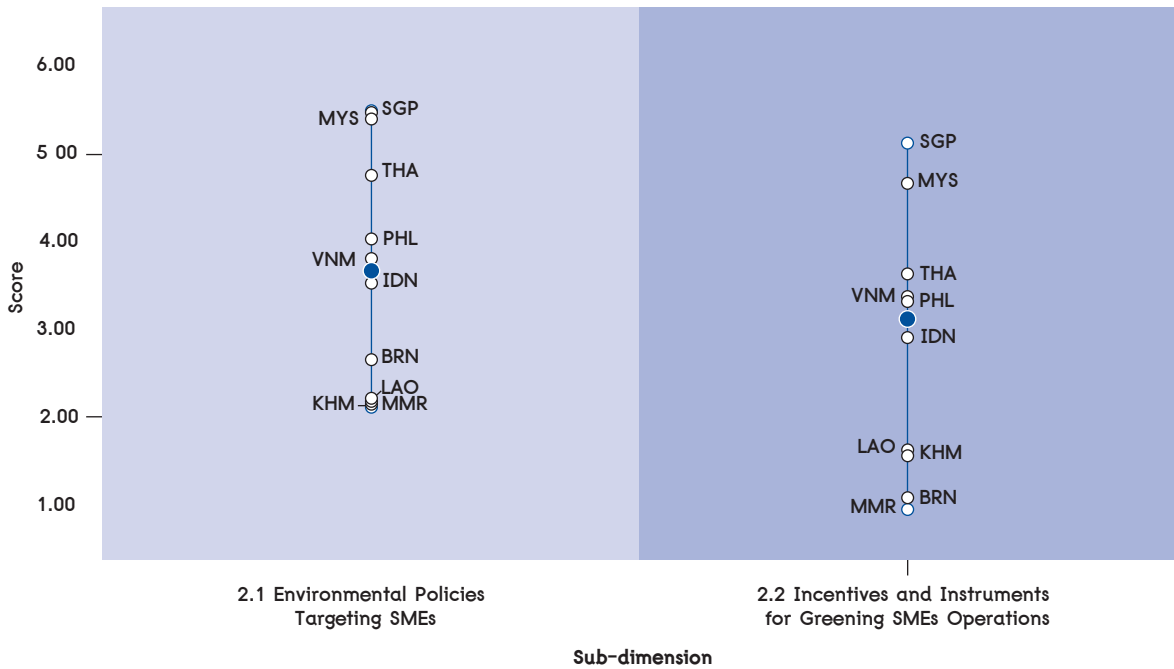

มิติด้านผลผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม แบ่งการพิจารณาออกเป็น 4 ส่วน คือ มาตรการในการเพิ่มผลผลิตภาพ การให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ การรวมตัวเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพและการพัฒนาคลัสเตอร์ และการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยภาพรวมผลการศึกษาระบุว่าผู้กำหนดนโยบายของไทยได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการส่งเสริมผลผลิตภาพและนวัตกรรมโดยจะเห็นได้จากคะแนน 4.97 ในมิตินี้ ซึ่งสูงกว่าค่ากลางของอาเซียน นโยบายที่มีประสิทธิภาพ คือ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตภาพและการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม SME ไทยยังคงประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาผลผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในมิตินี้ เช่น การขาดเงินทุน และการไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้

โดยรวมแล้ว ประเทศไทยควร

- กำหนดบทบาทที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในขณะที่ในทางทฤษฎี แนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตภาพมีความชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน หากแต่ในทางปฏิบัติแล้ว มีความซ้ำซ้อนในการดำเนินโครงการและการให้บริการ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการ SME ประสบความยากลำบากในการเข้าถึงการให้บริการ ดังนั้นประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานเหล่านี้อย่างชัดเจน รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการที่มีความสามารถในการวินิจฉัยชี้ขาดในการแบ่งงานต่าง ๆ และสามารถแบ่งกลุ่มนโยบายและโครงการส่งเสริมให้มีความชัดเจนและเป็นระบบ
- เสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานในระดับท้องถิ่น ประเทศไทยควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับ SME ต่อไปเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานในระดับท้องถิ่นหรือระดับจังหวัด ซึ่งรวมถึงหน่วยงานให้บริการ รวมถึงการปรับโครงสร้างของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จให้สามารถให้บริการที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ SME ที่แตกต่างกัน
- พัฒนาเครื่องมือที่ช่วยให้ SME ได้รับบริการในการพัฒนาธุรกิจแบบเฉพาะราย นอกจากนี้ผู้กำหนดนโยบายควรพิจารณาขยายกลไกการร่วมสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีความเชื่อมโยงกัน เช่นเดียวกับการใช้คู่มือนวัตกรรม ไปยังส่วนอื่น ๆ พร้อมกระจายไปยังการให้บริการด้านอื่น ๆ สิ่งนี้จะช่วยให้ SME สามารถเข้าถึงบริการที่ต้องการเป็นการเฉพาะรายซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในช่วงการเติบโต
- พัฒนาเครื่องมือที่เชื่อมโยง SME กับแหล่งความรู้ต่าง ๆ ประเทศไทยจะได้ประโยชน์เป็นอย่างมากจากการขยายการเชื่อมโยงโครงการที่มุ่งเน้นเฉพาะผู้ประกอบการ SME โครงการดังกล่าวจะสามารถเพิ่มความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการของไทยกับต่างประเทศ และยังช่วยอำนวยความสะดวกให้ SME ไทยเข้าสู่การรวมกลุ่มนวัตกรรมในประเทศต่าง ๆ

มิตินี้ 2 การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME (Environmental Policies and SME)

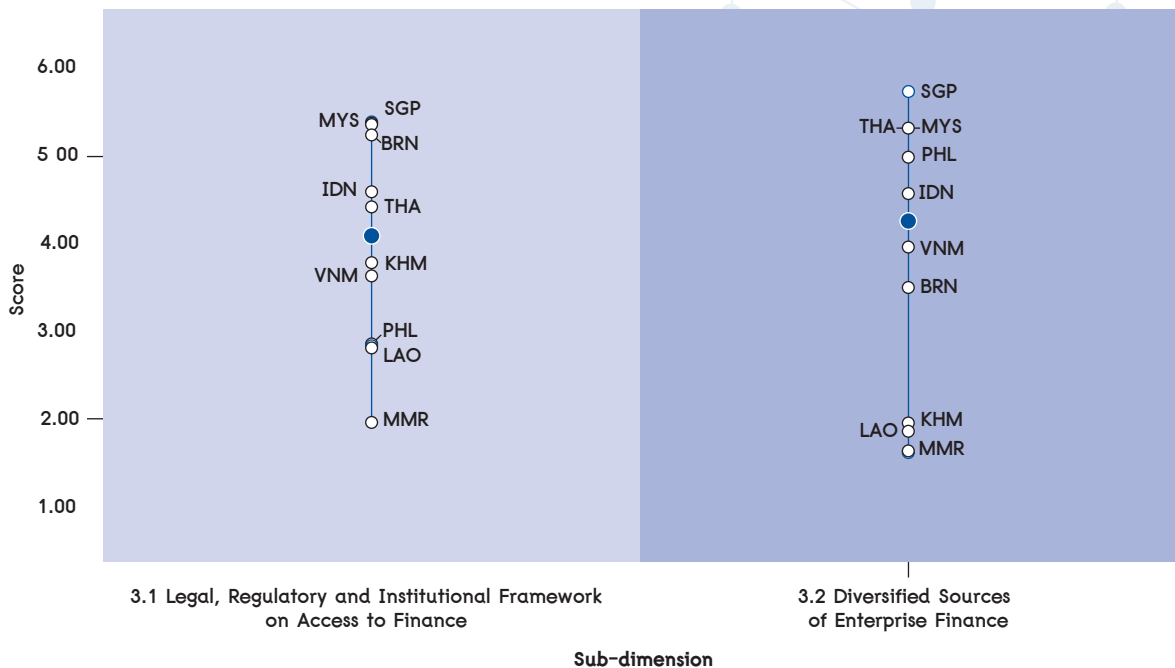

มิติด้านการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ SME นี้แบ่งการพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับ SME และเครื่องมือและสิ่งจูงใจสำหรับผู้ประกอบการ SME สีเขียว โดยในภาพรวมไทยได้รับคะแนนรวมจำนวน 4.29 ซึ่งเป็นคะแนนที่อยู่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียน สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจริงที่ว่า นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของไทยจำนวนหนึ่งครอบคลุมถึงการดำเนินงานของ SME ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดที่เกี่ยวเนื่องต่าง ๆ มักครอบคลุมวิสาหกิจขนาดใหญ่ด้วย ซึ่งไทยจะสามารถดำเนินการในด้านนี้ได้ดียิ่งขึ้นหากสามารถระบุข้อกำหนดหรือกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับ SME โดยเฉพาะ

ดังนั้น ประเทศไทยควร

- จัดให้มีหน่วยงานหลักเพื่อสนับสนุนการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ SME รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นไปที่ผู้ประกอบการ SME โดยหน่วยงานนี้สามารถให้ข้อมูลแก่ SME เกี่ยวกับเครื่องมือและโครงการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขั้นตอนในการรับประโยชน์จากกลไกเหล่านี้ พร้อมทั้งยังสามารถส่งเสริมการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาระบบการกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SME ปฏิบัติตามข้อกำหนด สิ่งนี้สามารถทำได้โดยการสร้างกระบวนการและกฎระเบียบใหม่ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ SME โดยผ่านการรายงานด้วยตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำ
- ประสานงานการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยการสร้างหน่วยประสานงานหรือผ่านการประชุมปกติของคณะทำงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียประจำ

มิตินี้ 3 การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Facilitating SME access to finance)

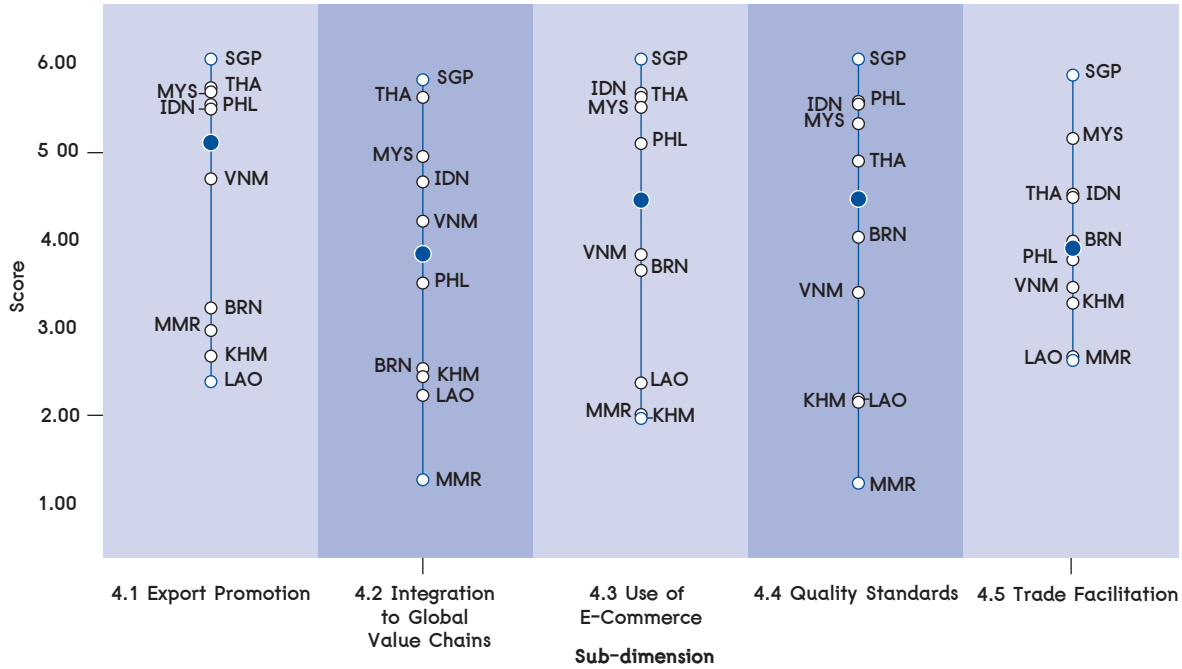

มิติด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนแบ่งการพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ กฎระเบียบและกรอบนโยบายในการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความหลากหลายของแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ โดยในภาพรวมแล้วไทยมีการพัฒนาสาขาทางการเงินที่ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดต่าง ๆ ในระดับโลก หากแต่เมื่อเทียบกับอาเซียนแล้ว ไทยยังคงมีระดับในการพัฒนาในระดับกลาง โดยยังคงต้องพัฒนาในด้านกฎระเบียบและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสิทธิของเจ้าหนี้ นอกจากนี้ หลักประกันในการกู้ยืมสำหรับ SME มีมูลค่าสูง อย่างไรก็ตาม ได้มีการช่วยเหลือโดยการจัดทำระบบการค้ำประกันสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการ ปริมาณสินเชื่อ SME คิดเป็นร้อยละ 34 ของสินเชื่อรวมของธนาคารเอกชน หรือคิดเป็น 153 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 2560

จากการสำรวจพบว่า การปฏิเสธสินเชื่อของธนาคารต่อ SME มีอัตราที่สูงเช่นกัน โดยมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 44.8 ของการขอสินเชื่อของ SME ทั้งหมด สิ่งนี้อาจบ่งบอกถึงช่องว่างทางการเงินที่ยังคงอยู่หรือระดับความน่าเชื่อถือสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยและขนาดกลางที่ต่ำ โดยคะแนนมิตินี้ 3 ของประเทศไทยที่ 4.87 สะท้อนถึงสิ่งที่ค้นพบเหล่านี้

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยมีเครื่องมือทางนโยบายหลายอย่างที่สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ SME และได้พยายามในการเพิ่มการกำกับดูแลกฎระเบียบของสถาบันการเงิน เพื่อเพิ่มประเภทและประโยชน์ของเครื่องมือที่มีสำหรับ SME และเพื่อเป็นการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ SME ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ไทยควรจะพัฒนากรอบการกำกับดูแลสำหรับเครื่องมือทางการเงินทางเลือกอื่น ๆ เพิ่มเติม เนื่องจากประเทศไทยยังคงขาดกรอบการกำกับดูแลที่ครอบคลุมสำหรับเครื่องมือทางการเงินทางเลือก และกิจกรรมเหล่านี้ยังคงถูกควบคุมโดยกฎหมายและข้อบังคับที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม หน่วยงานกำกับดูแลควรระมัดระวังไม่ให้มีการกำหนดเงื่อนไขและข้อจำกัดจนเกินสมควรต่อนักลงทุน ในอนาคตไทยควรสามารถทดลองข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถทดสอบทดลองนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นใหม่ได้ (Regulatory Sandboxes) เพื่อศึกษาว่ากฎต่าง ๆ สามารถช่วยหรือยับยั้งการเติบโตของภาคธุรกิจได้อย่างไร

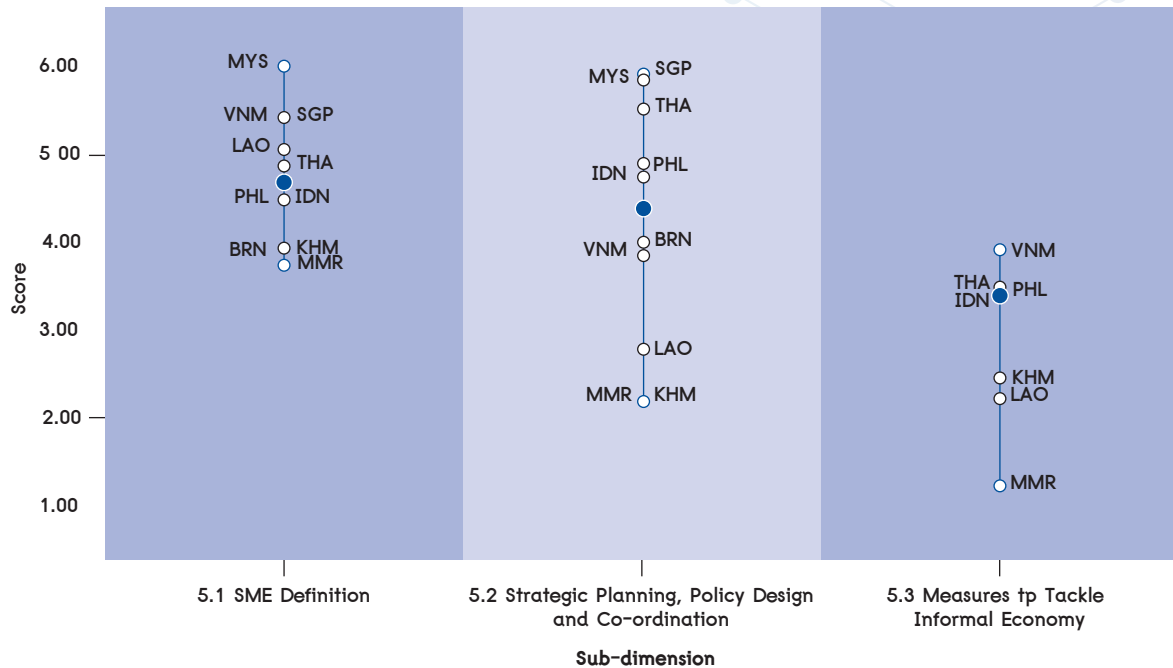
มิติที่ 4 การส่งเสริมการเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล (Enhancing access to market and internationalization)

มิตินี้แบ่งการพิจารณาเป็น 5 ส่วน คือ การส่งเสริมการส่งออก การสนับสนุนการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก การใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การสนับสนุนด้านมาตรฐาน และการส่งเสริมทางการค้า โดยไทยมีนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าถึงตลาดและเข้าสู่สากลที่ดี โดยไทยได้ใช้แนวทางการส่งเสริม SME สู่อุตสาหกรรม นโยบายด้านการพัฒนาคลัสเตอร์ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในการผลักดันให้ SME พัฒนา เพื่อสามารถเข้าสู่เป้าหมายในการเพิ่ม GDP ของ SME ให้เป็นร้อยละ 50 ของ GDP ประเทศในปี 2564 ไทยได้คะแนน 5.41 ในมิตินี้ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการออกแบบแผนสนับสนุนสำหรับ SME ในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ และในการเข้าถึงห่วงโซ่มูลค่าโลก (GVCs) และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลล่าสุดเพื่อส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจ อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ SME ในการค้าโลก ประเทศไทยควรดำเนินการดังต่อไปนี้

- การปรับปรุงระเบียบศุลกากรและกฎระเบียบการค้าข้ามแดนเพิ่มเติม ซึ่งสามารถทำได้โดยการเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับกระบวนการทางการค้า กับเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงการเชื่อมโยงระหว่างเว็บไซต์และบริการของระบบการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จุดเดียวของประเทศไทย (NSW) บริการศุลกากรและคลังข้อมูลทางการค้าของไทย (NTR) จะอำนวยความสะดวกในการซื้อขายข้ามแดน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะช่วย SME ในการปฏิบัติตามขั้นตอนที่จำเป็นได้อย่างสะดวกขึ้น
- พัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือด้านการค้าข้ามแดนสำหรับ SME โดยเฉพาะ ในขณะที่ประเทศไทยได้พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ก้าวหน้า แต่ไม่มีโครงการหรือระบบเฉพาะที่มุ่งช่วยเหลือผู้ประกอบการ SME ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนการค้าข้ามแดน ส่งผลให้ SME ไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันโดยตรงจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ โดยการพัฒนาความช่วยเหลือเฉพาะ เช่น โครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ (Authorized Economic Operator : AEO) พิเศษสำหรับผู้ประกอบการ SME จะช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยมีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น

มิตินที่ 5 กรอบการบริหารภาครัฐค้ำนโยบายในการส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Institutional Framework)

มิตีกรอบการบริหารภาครัฐค้ำนโยบายในการส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ส่วน คือ คำจำกัดความของ SME การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การออกแบบนโยบายและการประสานงาน และมาตรการที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจนอกระบบ

ประเทศไทยมีกรอบการบริหารภาครัฐค้ำนโยบาย ในการส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นในคะแนนระดับ 4.88 โดยประเทศไทยมีกรอบการบริหารภาครัฐค้ำนโยบายในการส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่แข็งแกร่งสำหรับการวางแผนนโยบาย โดยมีทั้งคณะกรรมการประสานงานการดำเนินนโยบายในระดับต่าง ๆ และมีหน่วยงานส่งเสริมผู้ประกอบการ SME ที่ดำเนินการแบบกึ่งอิสระ พร้อมทั้งมีการจัดแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นประจำทุก 5 ปี ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยมีค่านิยม SME โดยใช้เกณฑ์สินทรัพย์ถาวร (ไม่รวมที่ดิน) และการจ้างงานในการวัดขนาดของวิสาหกิจ

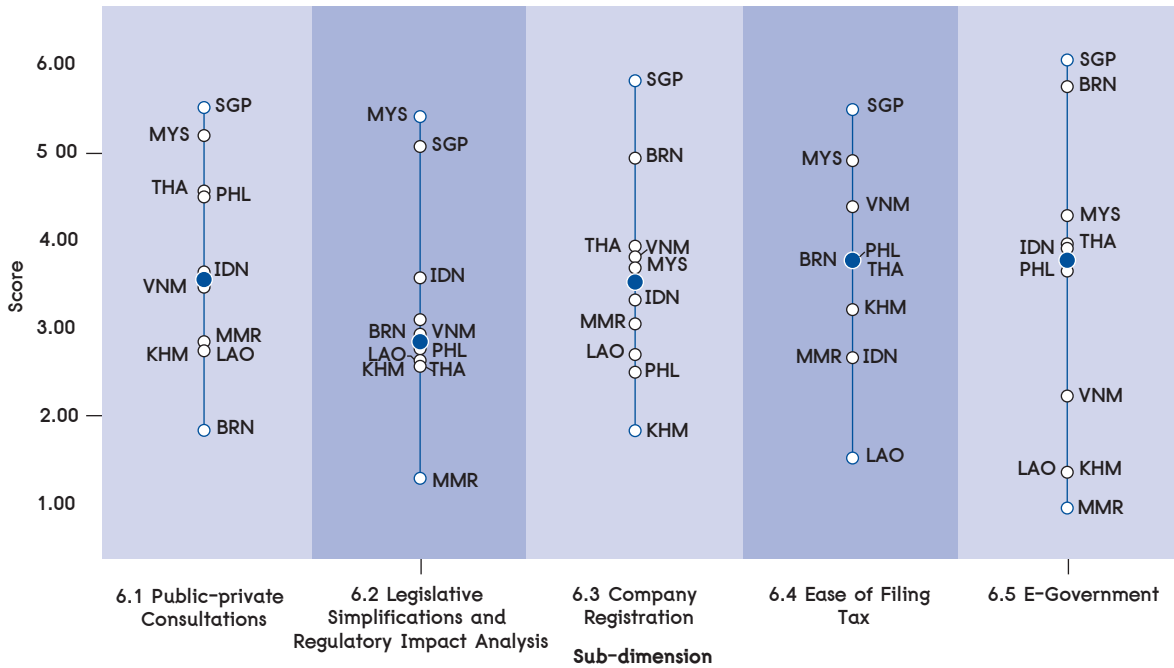
ถึงแม้ว่าภาครัฐจะพยายามกำหนดคำจำกัดความของ SME มาอย่างดีและพยายามให้ครอบคลุมผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากที่มีความหลากหลาย แต่หากมีอัตราวิสาหกิจนอกระบบในประเทศนั้น ๆ สูง จะทำให้วิสาหกิจรายย่อยและขนาดเล็กเป็นจำนวนมากไม่ถูกรวมอยู่ในนโยบายในการพัฒนา SME เนื่องจากภาครัฐไม่ทราบจำนวนและคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้ประกอบการนอกระบบเหล่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่อาเซียนส่วนใหญ่เผชิญร่วมกัน ซึ่งรวมถึงไทยด้วย

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างบางอย่างในขอบเขตการดำเนินงานและการประสานงานของนโยบาย ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายในภาพรวม ประเทศไทยควร

- กำหนดค่านิยมสำหรับวิสาหกิจรายย่อย เนื่องจากในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2561) ไทยไม่ได้แยกวิสาหกิจรายย่อยออกจากวิสาหกิจขนาดย่อม ทำให้บางธุรกิจอาจไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งรัฐบาลสามารถให้คำจำกัดความที่ชัดเจนเพื่อการแก้ไขปัญหาได้ และเพื่อให้แน่ใจว่ามีการดำเนินการที่สอดคล้องกันในโครงการส่งเสริมผู้ประกอบการของหน่วยงานต่าง ๆ จึงควรมีการระบุเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ชัดเจน เช่น เกณฑ์การจ้างงานนั้นรวมถึงคนงานที่ทำงานไม่เต็มเวลาหรือไม่

- ปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาล โดยการสร้างกลไกประสานงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมและโครงการในการส่งเสริมผู้ประกอบการ SME ให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

มิติที่ 6 กฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี (Legislation, Regulation and Tax)

มิติด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และภาษี แบ่งการพิจารณาออกเป็น 5 ส่วน คือ การหารือร่วมรัฐและเอกชนในการพิจารณากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ SME การพัฒนากฎหมายการประเมินผลกระทบของการออกกฎหมายที่มีต่อ SME การจดทะเบียนบริษัท การยื่นภาษี และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ข้อกำหนดในการดำเนินการด้านกฎระเบียบที่คืบหน้าได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาการแก้ไขกฎหมายและมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของประเทศ ซึ่งได้มีการประกาศใช้ในปี 2560 ภายใต้มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ผู้ควบคุมจะต้อง : ก) ดำเนินการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสีย ข) ประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ ค) เปิดเผยผลการปรึกษาหารือและการประเมินผลสู่สาธารณะ และ ง) นำมาพิจารณาในทุกขั้นตอนของกระบวนการทางกฎหมาย อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้มีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันไปตามความหน่วยงานราชการบางส่วน เนื่องจากความยืดหยุ่นในการใช้งาน ตัวอย่างเช่น หน่วยงานของรัฐในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบของการออกกฎหมาย (RIA) เกี่ยวกับกฎหมายอนุบัญญัติซึ่งถือเป็นข้อบังคับทางธุรกิจส่วนใหญ่

ประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติที่ดีของการเจรจาหารือระหว่างภาครัฐและเอกชน แต่ปัญหายังคงอยู่เกี่ยวกับการเปิดกว้างและเป็นตัวแทนของการให้คำปรึกษาภาครัฐและเอกชนตลอดคุณภาพของ RIA การปรึกษาหารือภาครัฐกับภาคเอกชนส่วนใหญ่อาจไม่ได้มาจากตัวแทนของ SME ได้ชัดเจนนัก และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์อย่างละเอียดนั้นเป็นเรื่องยากสำหรับหน่วยงานเนื่องจากข้อมูลมีจำนวนจำกัด

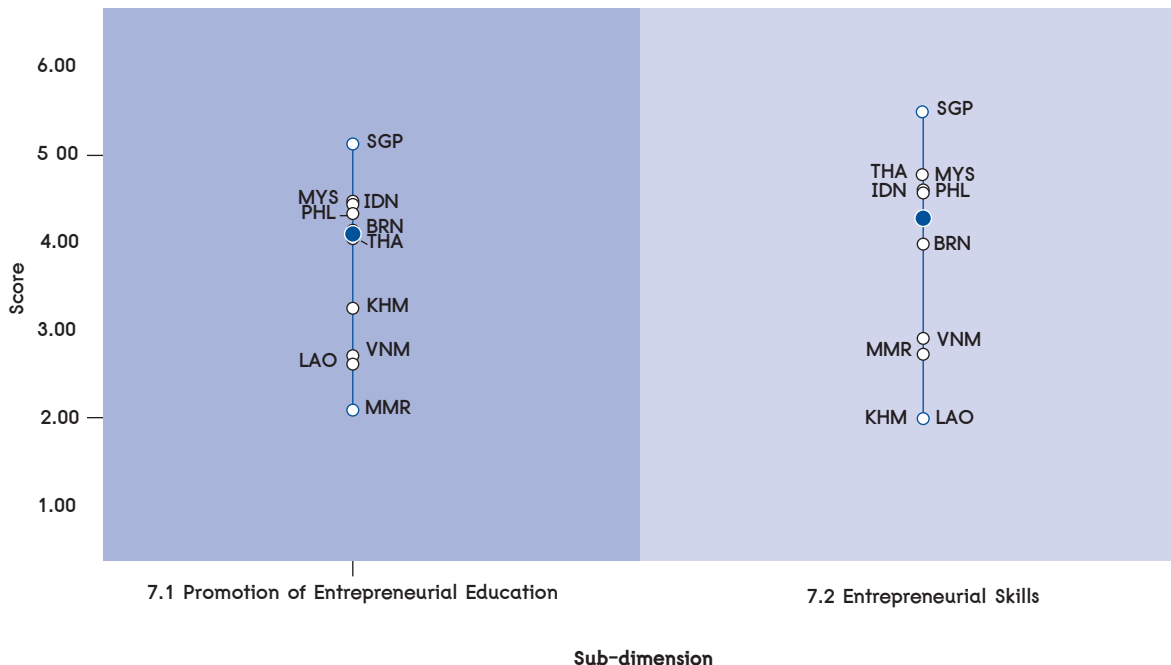
ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างมากในการปรับปรุงความสะดวกในการจดทะเบียนบริษัท ปัจจุบันการจดทะเบียนบริษัทมี 5 ขั้นตอนใช้เวลา 4.5 วัน และมีค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 6.2 ของรายได้ต่อหัว และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบด้านภาษี บริษัทต่าง ๆ จะต้องยื่นชำระเงิน 21 ครั้งต่อปี โดยใช้เวลาดังกล่าวประมาณ 262 ชั่วโมง ซึ่งคิดเป็น 28.7% ของกำไรทั้งหมด โดยจำนวนครั้งการชำระเงินและเวลาที่ใช้ในการดำเนินการของไทยให้เสรีสมบูรณ์นั้นสูงกว่าตามมาตรฐานของประเทศที่มีรายได้สูงที่ OECD ได้สำรวจไว้ ซึ่งมีการชำระเงิน 10.9 ครั้ง และใช้เวลาเฉลี่ย 160.7 ชั่วโมง

สำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารและบริการของภาครัฐ (E-Governance) นั้น ผู้ประกอบการจะต้องยื่นเอกสารการทำธุรกรรมแต่ละครั้งในแพลตฟอร์มของแต่ละหน่วยงานโดยยังไม่มี การเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานมากนัก และหน่วยงานเหล่านี้ไม่สามารถเห็นข้อมูลของกันและกันได้ นอกจากนี้ การใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยก็ค่อนข้างจำกัดเช่นกัน ปัจจุบันการบูรณาการเข้ากับโครงสร้างพื้นฐาน E-Governance ของประเทศนั้นเป็นทางเลือกสำหรับหน่วยงานของรัฐ

ในภาพรวมแล้ว ผลการศึกษาได้เสนอว่า ประเทศไทยควร

- เสริมสร้างการใช้การประเมินผลกระทบของการออกกฎหมาย (RIA) ถึงแม้ว่าจะมีการวิเคราะห์ผลกระทบด้านกฎระเบียบ พร้อมจัดทำคู่มือและแนวทางการใช้งาน แต่การใช้งานของภาครัฐมีไม่มากนักเพราะข้อมูลที่มีมีอยู่อย่างจำกัด รัฐบาลสามารถเสริมสร้างประโยชน์ของ RIA โดยการเผยแพร่ผลลัพธ์ทางออนไลน์และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวิเคราะห์ผลกระทบด้านกฎระเบียบ
- ลดความซับซ้อนของขั้นตอนการยื่นภาษี โดยรัฐบาลควรลดจำนวนครั้งของการชำระภาษีและเวลาที่ต้องใช้ในการดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ปรับปรุงแพลตฟอร์มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารและบริการของภาครัฐ (E-Governance) แม้ว่าแพลตฟอร์มออนไลน์จะพร้อมใช้งานสำหรับการยื่นภาษีและประกันสังคมและเงินบำนาญ แต่ขั้นตอนเหล่านี้ยังคงมีอุปสรรคเนื่องจากการขาดแพลตฟอร์มร่วม ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ

มิตินี้ 7 การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Education and Skills)

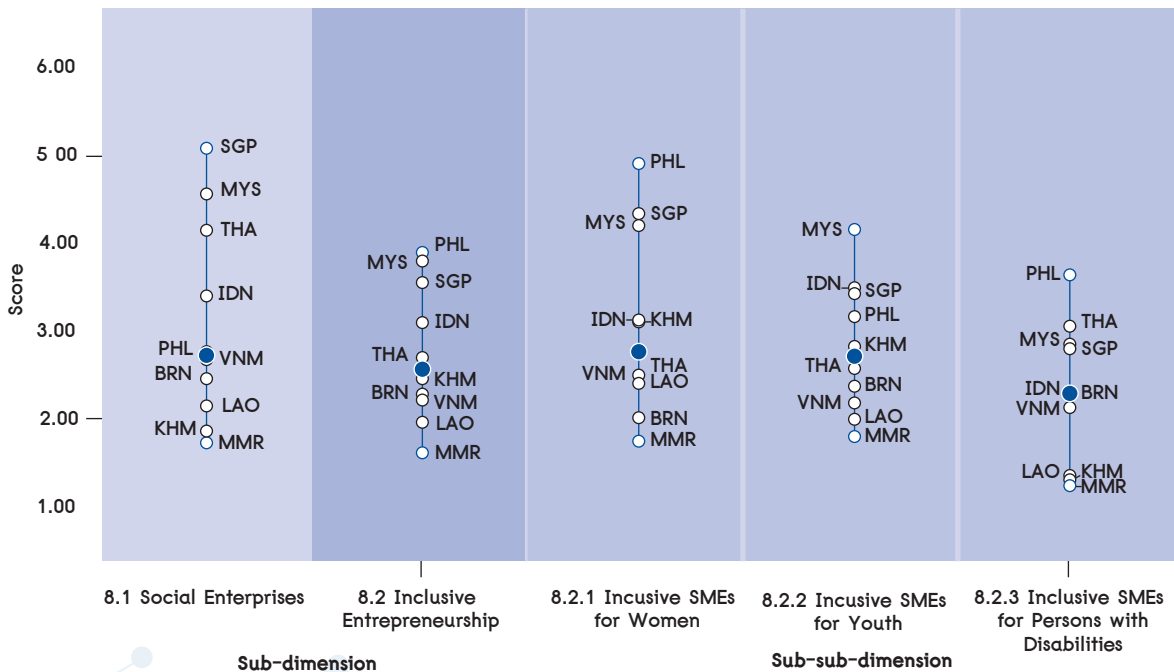
มิตินี้การศึกษาและทักษะเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการและทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ โดยการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการนั้นอยู่ในนโยบายการส่งเสริม SME และการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย ไทยยังพัฒนาหลักสูตรที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังความคิดและจิตวิญญาณของผู้ประกอบการในหมู่เยาวชน คะแนนมิตินี้ 7 ของประเทศไทยที่ 4.50 สะท้อนถึงความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะก้าวไปข้างหน้าในการจัดทำระบบนิเวศของผู้ประกอบการที่ดีขึ้นในอนาคตอันใกล้

ในระบบการศึกษาของประเทศไทย จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการได้รับการสอนในระดับประถมศึกษา แม้ว่าจะไม่มีหลักสูตรที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตรหลักของการศึกษาระดับพื้นฐาน 2551 กล่าวถึงคุณค่าของการพิจารณาโอกาสทางอาชีพในอนาคตและการมีทักษะและทัศนคติที่จำเป็น และการเรียนรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการ (EL) ในประเทศไทยนั้นถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในระดับมัธยมศึกษาของการศึกษา (สามัญและอาชีวศึกษา)

เพื่อสร้างผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมให้มากขึ้นและเพื่อเพิ่มจำนวนของผู้ประกอบการดังกล่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศไทยในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้ประกอบการในระบบการศึกษาและสนับสนุนโครงการฝึกอบรมผู้ประกอบการ ซึ่งอาจดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

- พัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการระดับชาติที่ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับ ประเทศไทยกำลังพยายามนำการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการมาสู่ระบบการศึกษาของประเทศ รัฐบาลได้กำหนดแนวทางที่ถูกต้องโดยความร่วมมือกับสถาบันระดับโลกเพื่อออกแบบหลักสูตรผู้ประกอบการที่ดีขึ้น การเร่งกระบวนการนี้จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถจัดหาและบ่มเพาะผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ได้มากขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการทักษะในการเป็นผู้ประกอบการในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
- ปรับแนวความคิดริเริ่มด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ประเทศไทยสามารถรับประโยชน์เพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ หากสามารถเชื่อมโยงโครงการเหล่านั้นเข้าหากัน การบูรณาการโครงการต่าง ๆ จะทำให้มีระบบนิเวศเพื่อการบ่มเพาะที่กว้างขวางขึ้น และช่วยให้ผู้ประกอบการมีโอกาสที่มากขึ้นในการได้รับทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
- พัฒนาโครงการสำหรับผู้ประกอบการกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้ออกจากโรงเรียน และผู้ว่างงาน การดำเนินการนี้จะเพิ่มผู้ประกอบการไทย โดยการปรับปรุงทักษะผู้ประกอบการของกลุ่มเหล่านี้และจะช่วยให้พวกเขาสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจโดยรวม

มิตินี้ 8 วิสาหกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการ (Social Enterprises and Inclusive SME)

มิตินี้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ วิสาหกิจเพื่อสังคม และการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งในการศึกษาได้แบ่งย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้หญิง เยาวชน และผู้พิการ ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาระบบนิเวศของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา ผ่านแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมแห่งชาติ ปี 2554 - 2559 ทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมาก นอกจากนี้ ไทยยังมีสัดส่วนที่เท่าเทียมกันของผู้ประกอบการหญิงและชายในทุกกิจกรรมทางธุรกิจ ดังนั้นที่ผ่านมานโยบายในการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการสตรีจึงไม่จำเป็นมากนัก นโยบายที่กำหนดเป้าหมายเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเยาวชนยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา แต่อย่างไรก็ดี ไทยเป็นผู้นำในภูมิภาคในด้านนโยบายเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในหมู่คนพิการ

เพื่อเป็นการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคม และการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมให้ก้าวหน้ามากขึ้นประเทศไทยควร

- จัดทำกรอบการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจเพื่อสังคมให้ชัดเจน ในบางช่วงของการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานได้เกิดภาพที่คลุมเครือในพื้นที่ของการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เนื่องจากขาดโครงสร้างการกำกับดูแล กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ หรืองบประมาณที่กำหนดอย่างชัดเจน จึงทำให้มีการดำเนินกิจกรรมการสนับสนุนไม่มากนัก
- เพิ่มการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการสำหรับสตรีและเยาวชน การมุ่งเน้นนโยบายเฉพาะเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการในกลุ่มเป้าหมายจะช่วยเพิ่มความสามารถของประเทศในการจัดการกับปัญหาของการยอมรับการเป็นสมาชิกในสังคมของบุคคลเหล่านี้ พร้อมการจัดสรรงบประมาณที่จำเป็นและการสร้างเครื่องมือที่มีความเฉพาะเจาะจงในการส่งเสริมผู้ประกอบการเหล่านี้

- ช่วยให้อุปกรณ์เป้าหมายรวบรวมความรู้เกี่ยวกับปัญหาทางธุรกิจ รัฐบาลสามารถส่งเสริมการเสริมสร้างขีดความสามารถโดยการใช้เครื่องมือที่ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาทักษะทางธุรกิจ เครื่องมือเหล่านี้สามารถพัฒนาร่วมกับความคิดริเริ่มของเอกชนที่มีอยู่หรือผ่านโครงการอุปถัมภ์สนับสนุนในด้านต่าง ๆ
- พัฒนาเครื่องมือทางการเงินเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงแหล่งเงิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เงินลงทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ เป็นปัญหาเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายและวิสาหกิจเพื่อสังคม ในขณะที่ภาคเอกชนให้การสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายด้วยเครื่องมือทางการเงินเพื่อการเติบโต แต่มีแหล่งทุนเพียงเล็กน้อยเพื่อช่วยผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ รัฐบาลสามารถจุดประกายความคิดริเริ่มในการเป็นผู้ประกอบการให้กลุ่มเป้าหมาย โดยการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในระยะแรก